УДК 378.147.091.33 (045)
DOI https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.79.1.01

Аксакова Н. О.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Розглянута та проаналізована проблема сучасної вищої технічної освіти – недостатня гуманітарна підготовка бакалаврів технічних спеціальностей. Стаття базується на наукових даних методології засвоєння гуманітарних дисциплін серед здобувачів вищої освіти технічних спеціальностей та власного досвіду викладання гуманітарних дисциплін авторів, як-от: спрямованість на розвиток самостійності та творчості, збагачення професійної підготовки шляхом гуманітарних знань, заміщення репродуктивної діяльності пошуковою роботою, підвищення ролі невербальних засобів подання навчальної інформації, урахування домінування раціонального мислення здобувачів технічної освіти у викладі навчального матеріалу, спрямування діяльності студентів на власний та професійний розвиток. У статті на основі авторського досвіду викладання філологічних дисциплін на технічних факультетах сформульовані педагогічні умови ефективної реалізації навчального процесу – розвиток самостійності і творчого підходу студентів до процесу здобуття і засвоєння знань, удосконалення управління навчальною та пізнавальною діяльністю студентів, коли відбувається перенесення функцій викладача з передачі інформації на допомогу в систематизації досліджуваного і підтримку роботи учня в зоні найближчого розвитку за допомогою керованого переходу від репродуктивної діяльності до пошукової. Автором зазначено важливість та доцільність використання міждисциплінарних зв'язків для взаємозбагачення споріднених предметів всередині гуманітарного блока і застосування трансдисциплінарного підходу для взаємозв'язку спеціальних і гуманітарних знань, що дозволяє сформувати у студентів системне уявлення про майбутню професію і про свою роль як випускника технічного факультету закладу вищої освіти в сучасному суспільстві. У статті акцентовано увагу на доцільності використання трансдисциплінарних підходів у сфері освіти, що дозволяють інтегрувати теоретичні та прикладні дослідження знання з різних областей філософії, природничих і гуманітарних наук із метою подолання суперечності між педагогічними завданнями і способами їх вирішення в освітній практиці.

Ключові слова: *вища освіта, здобувачі технічної освіти, філологічні дисципліни, методологія.*

У сучасному просторі вищої освіти технічна та гуманітарна освіта існують паралельно як дві незалежні системи. Загальновідомо, що в закладах вищої технічної освіти домінує принцип технократизму як у змісті навчальних дисциплін, так і в підходах до організації навчального процесу. Водночас саме гуманітарна складова частина навчального процесу забезпечує розвиток творчого потенціалу та пізнавальної активності студентів.

Здобувачам технічної освіти, які мислять переважно логічними категоріями, не властиве прагнення до філософського осмислення навколишнього світу, оскільки для них набагато важливіше встановлення конкретних причинно-наслідкових зв'язків, тоді як гуманітарії виявляють більшу зацікавленість до творчого відтворення картини світу.

Результатом цього є неминуча поява специфічних відмінностей, характерних для студентів технічних спеціальностей і гуманітарних. Так, якщо гуманітарії схильні до усного оформлення здобутих знань, оскільки для них це простіше, зрозуміліше й ефективніше через розвинену уяву, то здобувачі технічної освіти, навпаки, уважають за краще різноманітні формалізовані способи демонстрації знань.

Саме гуманітарні дисципліни, які відтворюють явища цілісно, сприяють розвитку образного мислення, емоційної чуттєвої сфери і рефлексивного сприйняття інформації, дозволяють студенту тим самим виробити творчий підхід до власної діяльності. Крім цього, завдяки діалектичності змісту гуманітарні дисципліни формують фундаментальні основи для розвитку системного мислення, уміння поєднувати розрізнені елементи в ціле, а найголовніше – розвивають комунікативні якості.

У зв'язку із цим акцентуємо увагу на тому, що педагогічна наука рекомендує подавати навчальний матеріал у тісній взаємодії зі спорідненими дисциплінами. Дана рекомендація має універсальний характер, дозволяє використовувати потенціал тієї чи іншої дисципліни повною мірою. Так, кщо виділяти із блока гуманітарних дисциплін на технічних факультетах усі філологічні предмети які самостійної одиниці, доцільно роль однієї з них визначити як системоутворювальну, яка акумулює в собі можливості інших дисциплін даного циклу. У нашому конкретному випадку пріоритетною має бути українська мова, і тому, що це – державна мова, і тому, що це – мова ділового спілкування в усіх сферах професійної діяльності, і тому, що це – мова української культури, відомої всьому світу.

Однак, ґрунтуючись тільки на знаннях мови, можна зрештою не досягти бажаного результату, оскільки вдосконалення мовних і комунікативних навичок завжди буде неповним без звернення до української історії та культури. У свою чергу, заняття з української мови, історії та культури передбачають взаємодію з такими дисциплінами, як культура мови або риторика. Встановлення таких міждисциплінарних взаємозв'язків відповідає найбільш загальним закономірностям процесу пізнання.

На відміну від природничо-наукових дисциплін, які досліджують сталі події, повторювані, у гуманітарних дисциплінах вивчаються явища поодинокі, унікальні, а предметом дослідження тут зазвичай є текст – дже-

рело інформації підлягає перетворенню на знання. Розуміння сенсу тексту – це свого роду творчий процес, у результаті якого передусім розкривається внутрішній світ автора того чи іншого тексту. Інакше кажучи, без усвідомлення авторської позиції у творі неможливо зробити висновок про його ідейну спрямованості, про те, що хотів сказати автор своїм читачам, із якою метою, нарешті, текст був створений. Щоб відповісти на всі ці непрості питання, потрібно володіти й аналітичними властивостями розуму, і водночас образним мисленням. Важливо розуміти, що даний підхід характерний не тільки щодо художнього твору, але до тексту взагалі – рекламного, навчального, дослідницького тощо.

Важливим фактом є те, що навіть однакові методи та прийоми навчання в гуманітарних і негуманітарних дисциплінах застосовуються по-різному: так, у разі впровадження методу спостереження гуманітарних явищ необхідно "вживатися" у ситуацію, пропускати її через себе, на відміну, наприклад, від природничонаукових знань, де необхідно максимальне невтручання дослідника в об'єктивну реальність. Встановлено також, що загальне розуміння принципів рахунку передує формуванню поняття числа, загальні правила засвоюються раніше, навіть більше, вивчення загальних принципів має передувати освоєнню індивідуальних елементів знань. Дослідники вбачають тут аналогію з герменевтичним принципом контекстуального підходу, згідно з яким сенс частини тексту можна зрозуміти лише в контексті, у єдності з більш великими значущими одиницями. Гуманітарні явища осягаються у взаємодії раціонального (логічне) пізнання і нерефлексійної (образна) діяльності (співпереживання, проникнення у внутрішній світ іншого). Знання не може формуватися тільки в логічній або тільки в образній формі [1].

На відміну від інформації, знання – цілісне явище як результат взаємозалежної роботи логічного й образного мислення. В аудиторії викладач подає навчальний матеріал переважно вербально, чого для засвоєння матеріалу недостатньо. Без помітної участі образного мислення студент зможе лише запам'ятати інформацію, але він не зможе перетворити її на знання. Неминучі розриви в логічному ланцюзі міркувань повинні усуватися за допомогою інтерактивної навчальної діяльності та самостійної роботи (демонстрація, інтеріоризація, перетворення досліджуваного матеріалу тощо).

З урахуванням вищезазначеної інформації можна сформулювати педагогічні умови ефективного викладання філологічних дисциплін на технічних факультетах закладів вищої освіти. А саме: спрямованість на розвиток самостійності і творчості студентів; взаємозбагачення спеціальних і гуманітарних знань за змістом і збагачення новими методами завдяки міжпредметним зв'язкам; застосування навчальних технологій, що забезпечують керований перехід від репродуктивної діяльності до пошукової за допомогою поєднання вербальних і невербальних засобів викладання навчальної інформації; необхідність урахування домінуванн раціонального мислення здобувачів технічної освіти; актуалізація пізнавальної діяльності студентів у зоні найближчого розвитку.

Одна з форм прояву творчості у процесі навчання – це освітня та дослідницька робота. У проєктній діяльності процес навчання неминуче інтенсифікується, але перевищення певного порога труднощів під час виконання самостійної роботи послаблює мотивацію студента. Мотиви до навчання лежать поза дисциплін спеціалізації і найчастіше не пов'язані зі змістом того чи іншого предмета. Мотивує зазвичай особистісна значущість навчання (професійна спрямованість, інтерес до самого процесу вивчення, переконання в тому, що виконувана робота є домінантною). Практика показує, що під час вивчення спеціальних дисциплін студент переважно справляється з тією частиною діяльності, де передбачається опанування конкретних знань. Тут у нього є і необхідні навички роботи, і достатня мотивація, і розуміння кінцевого результату. Але коли постає необхідність узагальнення результатів, перенесення їх на якісно інший рівень, використання їх у суміжних дисциплінах і поготів, з'являються суттєві труднощі. І тут ідеться не про рівні конкретики або абстракції, а про відсутність системності мислення [2].

У зв'язку із цим студенту потрібна передусім допомога в розвитку загальноінтелектуальних умінь – здатність висувати гіпотези, комбінувати дані та відокремлювати головне від другорядного, проводити узагальнення й оперувати отриманими результатами. Природно, що в цьому разі зростає роль управління навчально-пізнавальною діяльністю студента.

Міждисциплінарність, як одна з необхідних умов успішного навчання, механічно поєднує зміст споріднених або близьких за змістом дисциплін, які не створюють достатньої бази для подолання фрагментарності знань студентів, а це означає, що реальна інтеграція різнорідних дисциплін лишається недосягнутою.

Нині в науковій літературі все частіше говорять про трансдисциплінарні підходи, які можуть виступати як методологія, яка об'єднує спеціальні та гуманітарні знання не тільки за змістом, але і за методами, що сприяє їхньому взаємозбагаченню. Навіть більше, є пропозиції використовувати трансдисциплінарні стратегії досліджень як систему знань у вирішенні проблем освіти, проєктуванні змісту і методів навчання, орієнтованих на формування системного мислення. Відзначається також, що трансдисциплінарні підходи у сфері освіти дозволяють інтегрувати теоретичні та прикладні дослідження знання з різних областей філософії, природничих і гуманітарних наук із метою подолання суперечності між педагогічними завданнями і способами їх вирішення в освітній практиці. У продовження цієї думки згадаємо, що в навчальних планах будь-якої спеціальності є так звана базова частина, у яку входять, серед іншого, і дисципліни загальногуманітарного циклу, покликані забезпечити світоглядні позиції, знання, необхідні для соціалізації особистості, загальну культуру й ерудицію випускника закладу освіти. Це обов'язково філософія, історія, іноземна мова

та деякі інші. Однак сама наявність цих дисциплін у навчальному плані ще не означає наявності глибоких знань із даних предметів у випускників [3].

Причини тут можуть бути різні, але одна з них має принципове значення. Є непорушний закон: жоден предмет у системі навчання не існує окремо, він обов’язково повинен вступати у взаємодію з іншими дисциплінами. Інакше ми так і залишимося на рівні фрагментарних знань з окремих предметів, а фахівець, який має хорошу теоретичну базу за фахом, на перевірку виявляється некомпетентним у своїй професійній сфері. Мимоволі напрошується висновок: якщо предмет гуманітарного циклу вивчається поза блоком гуманітарних дисциплін, то досягти бажаного результату практично неможливо, тому що тільки в системі, підкріплюючи або поглиблюючи одне знання іншим, можна подолати уривчастість і фрагментарність навчання. Інакше кажучи, трансдисциплінарність повинна реалізовуватися «у голові» студента, він повинен розуміти, що коли вивчає, припустимо, історію і, завдяки культурі, представляє її в образах і картинах, він тим самим визначає для себе, наприклад, місце і роль своєї професії в динамічному суспільстві, її затребуваність і перспективи.

Отже, коли об’єднує у своїй свідомості як мінімум три дисципліни (історія, культура і спецдисципліни), студент отримує можливість розставити необхідні акценти і вибрати саме той матеріал, який відповідає вимогам формуванню професійних навичок. Не менш характерний приклад із вивченням української мови, яке може бути і змістовно, і методично побудовано по-різному По-перше, предмет українська мова, що вивчається в межах граматичних норм і правил усного та писемного мовлення. По-друге, вивчення української мови відбувається в поєднанні зі спорідненими дисциплінами, як-от українська культура, коли мова реалізується в еталонних зразках, а студент займається не повторним вивченням правил української мови, а працює над текстом. Форми такої роботи мають широкий спектр: від аналізу чужого тексту до творчої роботи зі створення тексту власного, чи то наукова доповідь або рекламний текст про свою спеціальність.

Можна скільки завгодно пояснювати норми літературної мови і виконувати практичні завдання, але поки студент не навчиться розрізняти особливості мови і стилю художньої літератури та наукової, відрізняти мову письменників і поетів від мови публіцистичного виступу, не усвідомить на конкретних прикладах найширші можливості мовних засобів, сама мова так і буде для нього абстракцією.

Творче осмислення будь-якої подібної моделі допоможе студенту виробити свою стильову манеру викладу, визначити особливості мови, які дозволять зберегти індивідуальність і водночас грамотно, ясно і точно сформулювати свої думки, побудувати монологічне мовне висловлювання відповідно до чинних норм сучасної літературної мови. Останнє в навчальній практиці вважається найвищим досягненням учня, а результати такої роботи нерідко стають ключовими далеко за межами блока гуманітарних дисциплін. Безперечно, без володіння усною та письмовою мовою на належному рівні неможливо розраховувати на успіх у будь-якій професійній сфері. Шляхи навчання, тактика можуть бути різними, але лише системний підхід до проблеми, що передбачає використання вже сформованих, стійких взаємозв’язків між навчальними дисциплінами, дає можливість сформувати професійні та загальнокультурні компетенції, передбачені сучасними освітніми стандартами.

Акцентуємо увагу на пошуковому характері опанування знань і зазначимо, що необхідне поєднання різних способів подання навчальної інформації для взаємозв’язку образного і словесно-логічного мислення. Логічно, що у вигляді малюнків, таблиць та схем відображається матеріал, що вивчається технічними, математичними тощо дисциплінами. Для гуманітарних предметів уважаються більш прийнятними презентації, аудіо- та відеозаписи. Це сформований стійкий стереотип, який досі практикується і у школі, і в закладах вищої освіти. Однак даний стереотип в сучасних умовах вже не може розглядатися як одиничний. Відомо, що “наочність” технічних спеціальностей нині використовується в роботах гуманітарного циклу, для того щоб надати отриманим результатам більшої переконливості. Так, у виступах на науково-практичних конференціях демонструються графіки та діаграми, за допомогою яких переводять образне уявлення в логічну схему і статистичні дані, тим самим пояснюють результати своїх досліджень. Така практика може бути більш успішною, якщо врахувати, що, спираючись на емоції і логіку, студент фактично засвоює універсальні методики, що дозволяють розкрити різнобічні таланти. Використовувані водночас засоби наочності дозволяють створити проблемні ситуації і сприяють активізації уяви, інтуїції, самостійності тощо. Також варто пам’ятати, що наявність розвиненого образного мислення свідчить про необхідний ступінь готовності до навчання, коли учень за кожним засвоюваним поняттям може самостійно уявляти різноманітні варіанти, що відображені в ньому. Інакше все закінчується “зубрінням”, яке не має жодної перспективи [4].

Викладання дисциплін гуманітарного циклу на технічних спеціальностях має відрізнятися від викладання на гуманітарних факультетах і структурою змісту навчального предмета, і характером викладу. Крім цього, є ще один істотний чинник, який не можна не враховувати у процесі навчання: домінування раціонального мислення у студентів технічного спрямування, їхні навички працювати із систематизованим, логічним і лаконічним матеріалом [5].

У зв’язку із цим методика навчання включає в себе низку елементів, серед яких виділимо такі:

– матеріал складових частин інтегрованої дисципліни вивчається водночас і у взаємозв’язку зі спеціальністю: у культурі торкаються теми майбутньої професії; текст для відпрацювання норм грамотності професійно спрямований; анотування та реферування проводиться за спеціальною науковою літературою і доповідями на наукових конференціях за майбутнім фахом;

– матеріал адаптується відповідно до раціонального мислення студентів технічних факультетів: використовуються тести для контролю знань та інтерактивні форми проведення занять (комп'ютерні тренінги, ілюстрації і демонстрації, індивідуальні дослідницькі роботи на задану тему).

Отже, під час проведення навчальних занять викладач гуманітарних дисциплін, з урахуванням раціоналізму, властивого студентам технічного напряму, робить акцент на таких темах, де особливості логічного мислення забезпечують успішне виконання творчих завдань. У результаті студент не тільки не втрачає зв'язку зі своєю спеціальністю, а й глибше пізнає її специфіку.

Особливе місце належить усним або письмовим завданням, націленим на вибір спеціальності ("Складіть рекламний текст про свій факультет", "Поясніть, чому Ви обрали саме цю спеціальність?", "Яким Ви уявляєте сучасного спеціаліста?" тощо). Вони дозволяють студенту переосмислити зроблений вибір, можливо, по-новому оцінити своє уявлення про майбутню професію. Величезну роль під час виконання таких завдань відіграє і те, що практично кожен прагне бути несхожим на інших, зберегти свою особистість. Це означає, що коли з'явилася можливість порівняти свій текст із роботами інших, інтерес стає частково й змагальним, що не може не стимулювати подальше навчання.

На особливу увагу, на наш погляд, під час роботи зі студентами технічних спеціальностей заслуговує сінквейн. У методичному плані дана робота вже давно не є новою і з 1990-х рр. з успіхом практикується в нашій країні у шкільному навчанні. Справді, сінквейн – дуже зручна форма, що дозволяє, по-перше, систематизувати здобуті знання, по-друге, навчитися виділяти головне, по-третє, розвивати творчі здібності. Зауважимо, для того щоб написати сінквейн, тобто фактично створити твір, не потрібно якихось особливих джерел, оскільки є вже готова схема, але цю схему необхідно наситити оригінальним змістом. Під час застосування даної форми легко уникнути повторень та ідентичності робіт. Припустимо, що роботи можуть бути близькими за змістом міркування, мати однакове розуміння переваг та недоліків деяких явищ, але практично кожна робота є індивідуальною, змістовною і креативною. Під час обговорення результатів виконання даного завдання студенти відзначали, що у процесі роздумів над темою намагались розкрити її лаконічно і водночас глибоко, а також нестандартно (сінквейн складається з п'яти рядків з обмеженою кількістю слів), вони ніби заново відкрили для себе пропоновану тему, а отже, і все те, що вона в себе включає, зокрема і свою майбутню спеціальність [6].

Отже, навіть окремо взяті приклади з досвіду практичної роботи переконують у тому, що трансдисциплінарні зв'язки, а в нашому випадку це зв'язки між дисциплінами гуманітарного та технічного циклів, можуть і повинні працювати на результат – формування фахівця, професіонала, який володіє креативним підходом до вирішення різного роду проблем.

В умовах зростання ролі вмінь вчитися самостійно важливим стає не стільки доведення інформації до студентів, скільки сприяння в засвоєнні ними знань, зокрема й допомога в систематизації досліджуваного. Викладач вже не потрібен як джерело інформації, він – консультант, що спрямовує студентів у їхній індивідуальній або колективній роботі.

Отже, у статті на основі авторського досвіду викладання філологічних дисциплін на технічних факультетах сформульовані педагогічні умови ефективної реалізації навчального процесу. Серед таких умов – розвиток самостійності та творчого підходу студентів до процесу здобуття і засвоєння знань, а також удосконалення управління навчальною та пізнавальною діяльністю студентів, коли відбувається перенесення функцій викладача з передачі інформації на допомогу в систематизації досліджуваного і підтримку роботи учня в зоні найближчого розвитку за допомогою керованого переходу від репродуктивної діяльності до пошукової.

Не менш важливим є використання міждисциплінарних зв'язків для взаємозбагачення споріднених предметів усередині гуманітарного блока і застосування трансдисциплінарного підходу для взаємозв'язку спеціальних і гуманітарних знань, що дозволяє сформувати у студентів системне уявлення про майбутню професію і про свою роль як випускника технічного факультету закладу вищої освіти в сучасному суспільстві.

Використана література:

1. Літвінчук А. Т. Інтегративні тенденції сучасної інженерної освіти. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : збірник наукових праць. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.* 2016. № 14 (57). С. 92–95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2016_14_27.
2. Шевчук Т. Є. Педагогічні умови гуманітарної підготовки майбутніх фахівців механічної інженерії у вищих технічних навчальних закладах : дис. … канд. пед. наук: 13.00.04. Рівне, 2016. 313 с.
3. Сукачова Г. П. Формування професійного мовленнєвого етикету інженера-педагога при вивченні дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)». *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2010. № № 26–27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pipo_2010_26-27_41.
4. Klein J. Interdisciplinarity: History, Theory, and Practice. *Wayne State University Press*. 1990. 331 p. URL: https://books.google.ht/books?id=4uM8fjxhjqsC&pg=PA3&hl=ru&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false.
5. Osborn T. Beyond the Boundaries: A Transdisciplinary Approach to Learning and Teaching. Greenwood Publishing Group. 2003. 174 p. URL: https://www.amazon.com/Beyond-Boundaries-Transdisciplinary-Approach-Learning/dp/0897899164.
6. Aksakova N. Application of modern innovative technologies in the preparation of future teachers. *Modern Technologies in Education*. Collective Scientific Monograph. 2019. P. 495. URL: https://www.wszia.opole.pl/wpcontent/uploads/2020/09/2019_modern_technologies_in_education_dauczan.pdf.

References:

1. Litvinchuk A. T. (2016) Intehratyvni tendentsii suchasnoi inzhenernoi osvity [Integrative tendencies of modern engineering education] Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladakh osvity: zbirnyk naukovykh prats. Naukovi zapysky Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu. 2016. № 14 (57). S. 92–95. [in Ukrainian]
2. Litvinchuk A. T. Intehratyvni tendentsii suchasnoi inzhenernoi osvity. Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladakh osvity [Integrative trends of modern engineering education. Update the content, forms and methods of teaching and education in educational institutions] – 2016. – Vip. 14. – P. 92–95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2016_14_27 [in Ukrainian]
3. Shevchuk T. Ye. (2016) Pedahohichni umovy humanitarnoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv mekhanichnoi inzhenerii u vyshchykh tekhnichnykh navchalnykh zakladakh [Pedagogical conditions of humanitarian training of future specialists in mechanical engineering in higher technical educational institutions]: dys. kand. ped. nauk: 13.00.04 / Nats. un-t vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Rivne, 2016. 313 s. [in Ukrainian]
4. Sukachova H. P. (2010) Formuvannia profesiinoho movlennievoho etyketu inzhenera-pedahoha pry vyvchenni dystsypliny “Ukrainska mova (za profesiinym spriamuvanniam)” [Formation of professional speech etiquette of an engineer-teacher in the study of the discipline “Ukrainian language (for professional purposes)”] Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity. 2010. № 26–27. [in Ukrainian]
5. Klein J. Interdisciplinarity: History, Theory, and Practice. Wayne State University Press. 1990. 331 p. URL: https://books.google.ht/books?id=4uM8fjxhjqsC&pg=PA3&hl=ru&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false.
6. Osborn T. Beyond the Boundaries: A Transdisciplinary Approach to Learning and Teaching. Greenwood Publishing Group. 2003. 174 p. URL: https://www.amazon.com/Beyond-Boundaries-Transdisciplinary-Approach-Learning/dp/0897899164.

Aksakova N. A. Peculiarities of teaching humanities for technical educators

The article considers and analyzes the problem of modern higher technical education – insufficient humanitarian training of bachelors of technical specialties. The article is based on scientific data of the methodology of mastering the humanities among graduates of technical specialties and their own experience of teaching the humanities, namely: focus on the development of independence and creativity, enrichment of training through the humanities, replacement of reproductive activities by search work, increasing the role presentation of educational information, taking into account the dominance of rational thinking of students of technical education in the presentation of educational material, the direction of students’ activities for their own and professional development. The article, based on the author’s experience of teaching philological disciplines at technical faculties, formulates pedagogical conditions for effective implementation of the educational process – development of students’ independence and creative approach to the process of acquiring and assimilating knowledge, improving management of educational and cognitive activities. assistance in the systematization of the subject and support for student work in the area of immediate development through a controlled transition from reproductive activities to search. The author mentions the importance and expediency of using interdisciplinary connections for mutual enrichment of related subjects within the humanities and the application of a transdisciplinary approach to the relationship of special and humanitarian knowledge, which allows students to form a systematic idea of the future profession and the role of the faculty. education in modern society. The article focuses on the feasibility of using transdisciplinary approaches in education, integrating theoretical and applied research knowledge from different fields of philosophy, natural sciences and humanities in order to overcome the contradictions between pedagogical tasks and ways to solve them in educational practice.

Key words: *higher education, applicants for technical education, philological disciplines, methodology.*